

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ**

Факультет економіки, бізнесу та міжнародних відносин
Кафедра підприємництва та економіки підприємства

Кваліфікаційна робота

на тему: *«Розвиток методів управління витратами на підприємстві»*

Виконав: студент II курсу
освітнього рівня «магістр»
групи ЕП-23-1зм спеціальності
076 "Підприємництво та торгівля"
Нестеров Данило Сергійович
Керівник: к.е.н., доцент Носова Т.І.

Дніпро
2024 рік

ЗМІСТ

ВСТУП	
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи управління витратами на підприємстві	
Сутність та види витрат на підприємстві	
Методи управління витратами	
Значення управління витратами для підвищення ефективності підприємства	
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1	
РОЗДІЛ 2. Аналіз системи управління витратами ТОВ «Лоджистік»	
2.1 Загальна характеристика підприємства	
Аналіз структури та динаміки витрат підприємства	
2.3 Оцінка ефективності існуючих методів управління витратами	
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2	
РОЗДІЛ 3.Рекомендації та напрями удосконалення методів управління витратами підприємства ТОВ «Лоджистік»	
Впровадження сучасних методів управління витратами	
Проект підвищення ефективності управління витратами на підприємстві	
Оцінка ефективності проекту підвищення ефективності управління витратами підприємства	
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3	
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
ДОДАТКИ	

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ МИТНОЇ СПРАВИ ТА ФІНАНСІВ
АНОТАЦІЯ

магістерської дипломної роботи «Розвиток методів управління витратами на підприємстві»

студентки гр. ЕП-23-1зм Нестеров Д.С.

Науковий керівник: Носова Т.І., к.е.н., доцент

Дипломна робота складається із вступу, 3 розділів, висновків і пропозицій. Робота викладена на 60 сторінках, містить 13 таблиць, 9 рисунків, 3 сторінок додатків. Список використаних джерел містить 50 найменувань.

Робота присвячена розробці та обґрунтуванню напрямків удосконалення методів управління витратами на підприємстві з метою підвищення його операційної ефективності. В роботі розглянуті характерні риси та особливості концепції розвитку методів управління витратами, з'ясовано особливості організаційних та методологічних засад. Проведений комплексний аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «FM Logistic Україна», надано пропозиції щодо оптимізації витрат шляхом впровадження ефективних управлінських методів.

U

N

Thesis «Development of cost management methods at the enterprise»

s V

t Supervisor: Nosova T., assistant professor E

u Thesis consists of an introduction, four chapters, conclusions and suggestions. The work described in 60 pages, contains 13 tables, 9 figures, 3 pages of applications. Reference contains 50 items. The work is devoted to the development and substantiation of directions for improving cost management methods at the enterprise in order to increase its operational efficiency. The work examines the characteristic features and peculiarities of the concept of development of cost management methods, and elucidates the peculiarities of organizational and methodological principles. A comprehensive analysis of the financial and economic activity of LLC "FM Logistic Ukraine" was carried out, proposals were made to optimize costs through the implementation of effective management methods.

-

2 C

-1zm Nesterov D. U

S

T

O

M

ВСТУП

Управління витратами є однією з ключових функцій підприємницької діяльності, що визначає ефективність та конкурентоспроможність сучасних організацій. Протягом останніх десятиліть методи управління витратами зазнали значних трансформацій, від простих бухгалтерських обліків до складних інтегрованих систем, які враховують динаміку ринкових умов та внутрішні процеси підприємства. Розвиток інформаційних технологій, зростаюча глобалізація економіки та підвищення вимог до прозорості фінансової звітності стали основними факторами, що стимулювали інновації у сфері контролю та оптимізації витрат.

Сучасні підходи до управління витратами включають застосування аналітичних інструментів, методів прогнозування та стратегічного планування, що дозволяють підприємствам не лише зменшувати витрати, але й ефективно інвестувати ресурси для забезпечення довгострокового розвитку. Аналіз еволюції методів управління витратами на підприємствах демонструє, як інтеграція новітніх технологій та управлінських практик сприяє підвищенню фінансової стабільності та адаптивності організацій у умовах сучасного ринкового середовища.

Актуальність теми. Управління витратами на підприємстві є однією з ключових складових ефективного ведення бізнесу в умовах сучасної конкуренції та нестабільної економічної ситуації. Зростання витрат, спричинене інфляційними процесами, змінами на ринках сировини та енергоносіїв, а також збільшенням вимог до якості продукції, робить необхідним постійний пошук нових методів контролю та оптимізації витрат. Саме це обумовлює актуальність дослідження розвитку методів управління витратами на підприємствах, адже від цього залежить не лише їх прибутковість, але й конкурентоспроможність на ринку.

Метою дипломної роботи є розробка та обґрунтування напрямків удосконалення методів управління витратами на підприємстві з метою підвищення його операційної ефективності.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити наступні завдання:

- провести аналіз сучасних підходів до управління витратами на підприємствах;
- дослідити основні чинники, що впливають на структуру та динаміку витрат;
- розробити практичні рекомендації щодо оптимізації витрат шляхом впровадження ефективних управлінських методів;
- оцінити вплив удосконалених методів управління витратами на загальну ефективність діяльності підприємства.

Теоретико-методологічну основу кваліфікаційного дослідження склали праці таких науковців:

Об'єктом дослідження є процеси, методи та інструменти, які використовуються ТОВ «Лоджистік».

Предметом дослідження є методи управління витратами, які застосовуються на підприємствах, а також їх розвиток у контексті сучасних економічних умов та технологічних змін.

Методи дослідження. У процесі дослідження було використано комплекс методів, зокрема аналіз літературних джерел, статистичний аналіз, економіко-математичне моделювання, а також порівняльний аналіз практичних результатів застосування різних методів управління витратами на підприємствах.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Матеріал викладено на xx сторінках, який включає xx таблиць, xx рисунків та xx літературних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Сутність та види витрат на підприємстві

Витрати підприємства відіграють ключову роль у забезпеченні його фінансової стійкості та ефективності. Вони безпосередньо впливають на рівень прибутковості, конкурентоспроможність та загальний економічний стан підприємства. Тому розуміння сутності витрат та їх видів є необхідним для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Сутність витрат полягає у ресурсах, що використовуються підприємством для здійснення своєї діяльності. Це включає витрати на виробництво, зберігання, реалізацію продукції, обслуговування клієнтів та інші процеси, які пов'язані з досягненням поставлених цілей. Витрати можна розглядати як грошову оцінку використаних ресурсів або як вартість залучення необхідних факторів виробництва, таких як праця, матеріали, енергія та капітал.

Облік і управління витратами вимагають чіткого розуміння їхньої сутності як однієї з основних обліково-економічних категорій. Погляди та підходи до розуміння цієї категорії змінювалися на кожному етапі розвитку економіки. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» дає таке визначення: «витрати - це зменшення економічних вигід у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком його вилучення або розподілу власниками)» .

НП(С)БО 16 «Витрати» також визначає їх як «зменшення активів або збільшення зобов'язань, що спричиняє зменшення власного капіталу підприємства (крім випадків, коли це викликано вилученням або розподілом капіталу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені». Важливою передумовою тут є можливість достовірної оцінки витрат.

Визначення витрат, що містяться в законодавчих та нормативно-правових

актах, регулюють облік та фінансову звітність. Вони є міжнародно визнаними і, по суті, подібними, адже розглядають витрати як наслідки діяльності підприємства та змін у ресурсах.

Згідно з Податковим кодексом України (ПКУ), витрати – це сума будь-яких витрат платника податків, здійснюваних у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах для ведення господарської діяльності, що призводять до зменшення активів або збільшення зобов'язань, унаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу.

Більшість визначень витрат подібні між собою, тому доцільно звернутися до економічних підходів вчених. Наприклад, Ф.Ф. Бутинець визначає витрати як «грошовий вираз величини ресурсів, використаних у процесі виробництва, які можна безпосередньо віднести до конкретного виду продукції». В.Я. Кудлак зазначає, що витрати — це спожиті у грошовому вимірі ресурси, використані для досягнення певної мети фінансово-господарської діяльності. А.М. Турило характеризує витрати як вартісне вираження матеріальних, фінансових та інших ресурсів, необхідних для здійснення господарської діяльності підприємства.

Сучасні науковці пропонують різні підходи до визначення сутності витрат. Деякі трактують витрати як ресурси, використані в процесі діяльності, інші — як майбутні витрати для отримання товарів або послуг. Бухгалтерський підхід базується на фіксації економічних наслідків витрат після завершення виробничого процесу, коли відбувається документальне оформлення зменшення активів або збільшення зобов'язань.

Об'єднуючи економічний та бухгалтерський підходи, можна дати наступне визначення: витрати — це вартісна оцінка ресурсів, спожитих підприємством для досягнення визначених цілей, використання яких призводить до зменшення активів або збільшення зобов'язань, що зменшує власний капітал.

Концептуальні основи фінансової звітності визначають витрати як збитки та витрати, які виникають під час звичайної діяльності суб'єкта господарювання, включаючи собівартість продукції, зарплату, амортизацію. Витрати відображають зменшення економічних вигід, і збитки не розглядаються як окремий елемент

витрат.

Отже, витрати – це зменшення економічних вигід протягом звітного періоду у вигляді відтоку активів або збільшення зобов'язань, що веде до зменшення капіталу, крім випадків розподілу капіталу серед власників.

Проаналізувавши різні підходи до визначення категорії «витрати», можна стверджувати, що витрати характеризуються як грошова оцінка ресурсів, цільові витрати, пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції, а також часовим виміром, оскільки їх фіксують у момент здійснення господарських операцій.

Витрати класифікуються за різними ознаками залежно від потреб управління та контролю за ними. В залежності від взаємозв'язку з обсягом виробництва розрізняють постійні та змінні витрати. Постійні витрати залишаються незмінними незалежно від обсягів виробництва протягом певного періоду часу. Це витрати на оренду приміщень, амортизацію обладнання, зарплати адміністративного персоналу тощо. Змінні витрати, навпаки, змінюються пропорційно до зміни обсягів виробництва. До них належать витрати на сировину, матеріали, енергію, транспортні витрати тощо.

Іншою важливою класифікацією витрат є їх поділ на прямі та непрямі. Прямі витрати пов'язані безпосередньо з виробництвом конкретної продукції чи наданням послуг, їх легко віднести до певного виду діяльності. Наприклад, витрати на сировину для виробництва товарів є прямими витратами. Непрямі витрати, з іншого боку, є витратами, які неможливо безпосередньо пов'язати з певною продукцією або послугою. Вони включають витрати на адміністративне управління, загальні виробничі витрати тощо.

За тривалістю використання витрати також поділяються на одноразові та поточні. Одноразові витрати виникають на етапі створення підприємства або при значних інвестиціях у розвиток, модернізацію обладнання тощо. Поточні витрати є регулярними і виникають в процесі повсякденної діяльності підприємства, як-от виплати заробітної плати, закупівля сировини, оренда та утримання офісу.

Особливе значення має розрізнення явних та неявних витрат. Явні витрати відображаються у бухгалтерських документах і включають усі витрати, які

підприємство фактично здійснює у грошовій формі. До них належать, зокрема, оплата праці працівників, витрати на закупівлю сировини, оплата комунальних послуг тощо. Неявні витрати включають альтернативні витрати, що виникають через використання власних ресурсів підприємства, наприклад, можливий дохід від іншого використання приміщення або часу керівництва.

Крім того, витрати можуть бути власними та залученими. Власні витрати покриваються за рахунок внутрішніх ресурсів підприємства, тоді як залучені витрати виникають при використанні позичкових коштів або сторонніх ресурсів, наприклад, кредитів чи лізингу.

Отже, розуміння сутності та різноманіття видів витрат на підприємстві є важливим для ефективного управління підприємницькою діяльністю. Класифікація витрат допомагає аналізувати їх вплив на фінансовий результат та приймати відповідні управлінські рішення для зниження витрат і підвищення рентабельності.

Суб'єкти господарювання, які дотримуються МСФЗ, самостійно визначають склад витрат, застосовуючи професійне судження щодо господарських операцій та загальних принципів. НП(С)БО також передбачає ширший склад витрат, але він не суперечить загальним вимогам міжнародних стандартів. Наступним кроком є розгляд класифікації витрат.

Українські підприємства під час реєстрації господарських операцій можуть користуватися класифікацією витрат відповідно до НП(С)БО 16 (рис. 1.1).

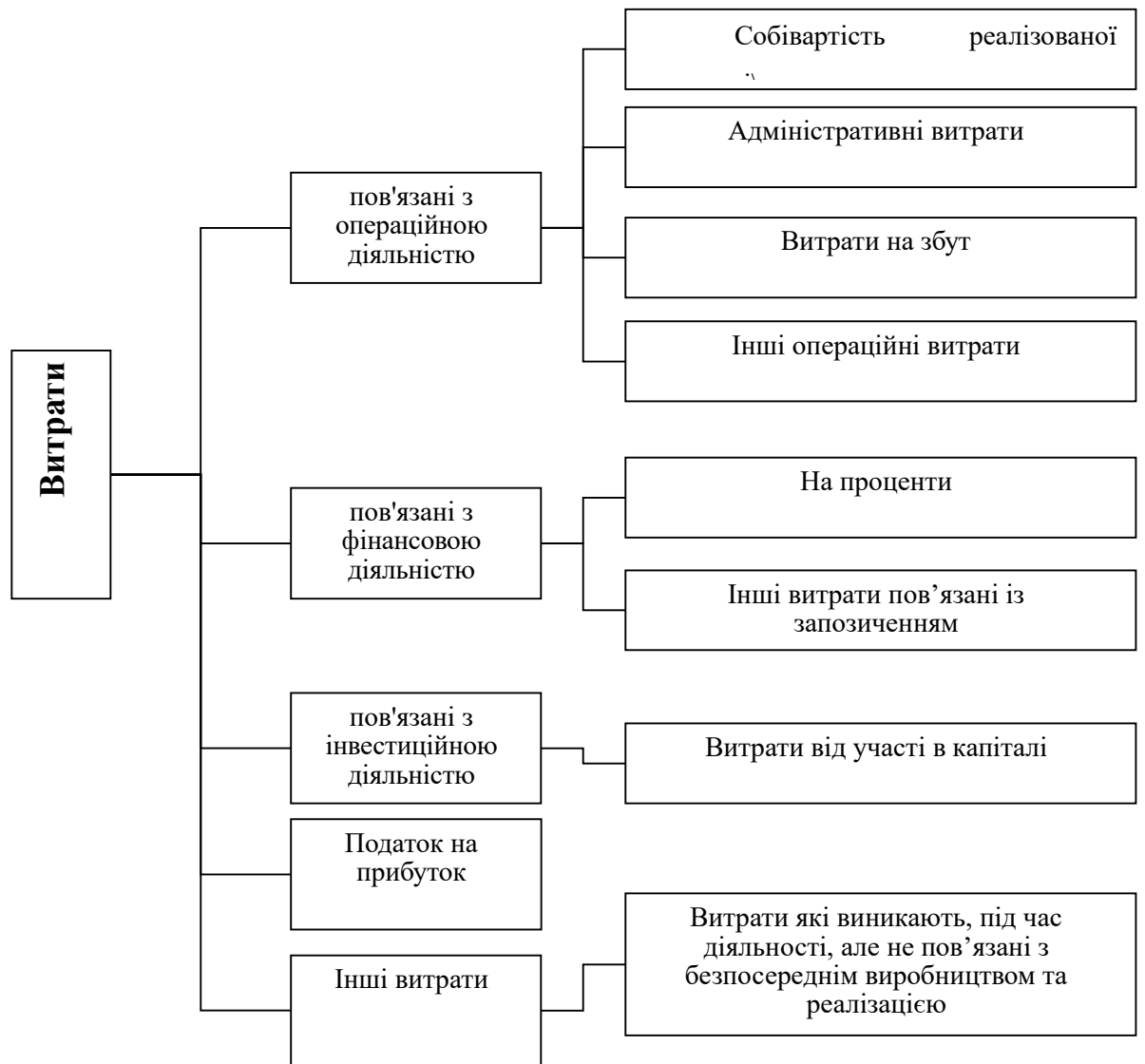

Рис. 1.1. Класифікація витрат згідно з НП(С)БО 16 «Витрати»
 Джерело: складено автором на основі

Розкриття витрат у фінансовій звітності є важливим показником для користувачів інформації. Проте визнання цих витрат може різнитися залежно від стандартів обліку, що застосовуються.

Таблиця 1.1 – Порівняння розкриття витрат у фінансовій звітності за міжнародними та національними стандартами

Витрати	МСФЗ	НП(С)БО
Визначення поняття	Не містить точного визначення витрат, включає	Визначає витрати як збитки або зобов'язання на звітну дату.

	зниження економічних вигід.	
Облік і контроль	Вимагає ведення обліку і контролю витрат та правильності їх визнання.	Вимагає точного ведення бухгалтерського обліку витрат у фінансовій звітності.
Метод визнання	Витрати визнаються в момент фактичного понесення або раніше.	Витрати визнаються в періоді їх здійснення, а не після отримання документів.
Відстрочені витрати	Дозволено визнавати відстрочені витрати.	Відстрочені витрати не визнаються.
Групування витрат	Обов'язкове групування витрат на категорії.	Необов'язкове групування, але можливі правила розбиття видатків.

Джерело: складено автором на основі [25]

Таким чином, обидва стандарти мають схожі та відмінні підходи до визнання витрат, але в обох випадках вони є ключовими елементами фінансової звітності підприємства.

Узагальнюючи результати аналізу теоретичних підходів до визначення сутності витрат, можна зробити висновок, що витрати є однією з ключових обліково-економічних категорій, яка охоплює різноманітні аспекти економічної діяльності підприємства. Відмінності у визначеннях, наведених у національних та міжнародних нормативно-правових актах, зводяться до розгляду витрат через призму зменшення економічних вигід, що пов'язане зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань підприємства.

Важливим аспектом розуміння цієї категорії є її багатогранність у різних підходах, зокрема економічному та бухгалтерському, що відображають як ресурсний, так і фінансовий погляди на сутність витрат. Економісти акцентують увагу на ресурсах, використаних для досягнення цілей діяльності, тоді як

бухгалтерський підхід базується на обліку змін активів та зобов'язань. Визначення витрат через такі складові, як вартісна оцінка спожитих ресурсів і вплив на власний капітал підприємства, дозволяє здійснити системний аналіз їхньої ролі в економічному процесі. Відповідно до цього, витрати можна розглядати як невід'ємну складову фінансового планування та контролю, що забезпечує об'єктивну оцінку результатів господарської діяльності і створює підґрунтя для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності підприємства.

1.2 Методи управління витратами

У сучасних умовах управління підприємствами одним із ключових завдань менеджерів є управління витратами. Важливість цього аспекту зумовлена його впливом на фінансові результати підприємства. Основною метою управління витратами є не лише їх аналіз та зниження, але й ефективне використання ресурсів для підвищення загальної результативності підприємства. Це дозволяє ідентифікувати слабкі місця у фінансовій системі та виявляти резерви для оптимізації витрат.

Першим етапом в управлінні витратами є їх класифікація. Витрати поділяються на змінні, які залежать від обсягів виробництва (сировина, матеріали, енергія, заробітна плата), та постійні, які залишаються стабільними незалежно від виробничих обсягів (амортизація, заробітна плата адміністративного персоналу тощо). Така класифікація є основою для прогнозування фінансових результатів підприємства.

Для формування цінової та асортиментної політики зазвичай використовують розподіл витрат на прямі та непрямі. Прямі витрати можна безпосередньо віднести до конкретного виду продукції, тоді як непрямі витрати пов'язані з загальними виробничими процесами.

Управління витратами охоплює такі основні функції, як планування, облік,

аналіз, мотивація та контроль витрат.

Планування витрат — трудомісткий процес, що включає прогнозування витрат на продукцію, аналіз за елементами та статтями.

Облік та аналіз витрат дозволяють виявляти резерви для їх зниження, а також підготувати планові рішення на майбутні періоди.

Мотивація полягає у спонуканні учасників виробничого процесу дотримуватись встановлених планів витрат та шукати можливості для їх оптимізації.

Контроль витрат дає змогу виявити причини відхилень від планових показників, що сприяє більш ефективному управлінню.

До основних завдань управління витратами відносять:

1. Обґрунтування витрат на різних етапах діяльності підприємства, зокрема витрати на персонал, матеріали, утримання обладнання та інші.
2. Визначення можливих наслідків за відхиленням від планових показників.
3. Прийняття управлінських рішень на основі оцінки економічних результатів.

Однією з найбільш трудомістких процедур є калькулювання собівартості, що дозволяє оцінити всі витрати, пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції. Собівартість включає в себе витрати на сировину, матеріали, енергію, трудові ресурси та інші елементи. Обчислення собівартості виконується через калькуляцію, що є завершальним етапом обліку виробничих витрат.

Серед основних методів управління витратами виділяють такі, як стандарт-костинг, директ-костинг, система "just-in-time", функціонально-вартісний аналіз (ФВА), таргет-костинг та інші. Кожен з цих методів має свої особливості та застосування:

1. АВС-аналіз ґрунтується на класифікації витрат за принципом Парето, який передбачає, що 20% факторів формують 80% результату.
2. Стандарт-костинг — метод, який використовує стандарти для визначення оптимальних витрат на виробництво.

3. Директ-костинг передбачає облік змінних витрат, що безпосередньо залежать від обсягів виробництва.

4. Система "just-in-time" дозволяє знижувати витрати за рахунок виробництва тільки потрібної продукції у потрібній кількості.

5. Функціонально-вартісний аналіз (ФВА) спрямований на оптимізацію витрат при збереженні або підвищенні якості продукції.

6. Таргет-костинг дозволяє розрахувати собівартість на основі заздалегідь встановленої ціни реалізації.

7. Метод аналізу та оптимізації витрат (SCA) розглядає витрати підприємства як частину ланцюга створення споживчої вартості.

Основним завданням підприємства є пошук можливостей для зниження собівартості продукції. Це можна досягти шляхом впровадження нових технологій, оптимізації матеріальних витрат, зниження трудомісткості виробництва та використання сучасних методів управління.

Матеріальні витрати можна знизити шляхом оптимізації використання ресурсів та вдосконалення виробничих технологій.

Витрати на напівфабрикати зменшуються за рахунок кооперації виробництва з іншими підприємствами.

Витрати на заробітну плату можна знизити через підвищення продуктивності праці та впровадження нових технологій.

Ефективне управління витратами — це ключ до підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку. Застосування різних методів та підходів дозволяє підприємствам оптимізувати витрати, підвищувати якість продукції та досягати максимальних фінансових результатів.

Управління витратами є критично важливим аспектом ефективної діяльності будь-якого підприємства. В сучасних умовах, коли конкуренція на ринках зростає, підприємства повинні активно шукати шляхи зниження витрат, не погіршуючи при цьому якість продукції. Правильний підхід до управління витратами допомагає оптимізувати використання ресурсів, що у свою чергу сприяє підвищенню рентабельності. Одним з основних елементів такого управління є систематичний

аналіз витрат, їх планування та контроль, а також ефективна організація процесів калькуляції собівартості.

Успішне управління витратами дозволяє підприємствам не лише знижувати витрати, але й більш гнучко реагувати на зміни в ринковій кон'юнктурі. Застосування різних методів, таких як ABC-аналіз, стандарт-костинг, директ-костинг та інші, дозволяє оптимізувати витрати на кожному етапі виробництва та реалізації продукції. При цьому, не всі методи є універсальними, тому вибір того чи іншого підходу має базуватися на конкретних потребах та можливостях підприємства.

Зниження собівартості продукції стає можливим завдяки впровадженню новітніх технологій, підвищенню ефективності виробничих процесів та оптимізації використання трудових і матеріальних ресурсів. Це дозволяє підприємствам не тільки підвищувати свої фінансові результати, але й зміцнювати свої позиції на ринку, забезпечуючи стійкий розвиток у довгостроковій перспективі.

У підсумку, ефективне управління витратами — це не лише засіб для досягнення короткострокових цілей підприємства, але й фундамент для його стійкого розвитку та конкурентоспроможності в сучасній ринковій економіці.

1.3. Значення управління витратами для підвищення ефективності підприємства

Управління витратами є ключовим елементом для підвищення ефективності діяльності підприємства, оскільки воно безпосередньо впливає на фінансові результати та конкурентоспроможність. Раціональне використання ресурсів дозволяє підприємствам не лише оптимізувати свої витрати, але й покращувати загальну продуктивність та економічні показники.

Значення управління витратами полягає в тому, що ефективне зниження та контроль витрат сприяють підвищенню прибутковості підприємства. Основна мета управління витратами – досягнення максимального результату при мінімальних витратах. Для цього важливо розробити ефективну стратегію, яка б враховувала всі

аспекти діяльності підприємства, включаючи виробничі процеси, логістику, закупівлі та адміністративні витрати. Це дозволяє підприємству не лише зберегти стабільність у поточних умовах ринку, але й реагувати на зміни в зовнішньому середовищі, зберігаючи гнучкість та адаптивність.

Ефективне управління витратами включає кілька важливих елементів. По-перше, це планування витрат, що передбачає прогнозування можливих витрат на різних етапах виробничого процесу та аналіз можливостей їх зниження. По-друге, це контроль витрат, який дозволяє своєчасно виявляти відхилення від запланованих показників і оперативно вживати заходів для їх коригування. Третім елементом є аналіз витрат, завдяки якому керівництво підприємства може оцінити ефективність використання ресурсів і знайти шляхи для подальшого зниження витрат без втрати якості продукції або послуг.

Однією з основних переваг ефективного управління витратами є можливість підвищення конкурентоспроможності підприємства. Зменшення витрат дозволяє підприємствам знижувати ціни на продукцію або послуги, що робить їх більш привабливими для споживачів. Окрім того, оптимізація витрат створює додаткові ресурси, які можуть бути спрямовані на інновації, розвиток нових продуктів або вдосконалення вже існуючих технологій. Це забезпечує підприємству стійке становище на ринку навіть за умов жорсткої конкуренції.

Ефективність управління витратами варто оцінювати через:

- ступінь досягнення поставлених цілей, на які були спрямовані витрати. У випадках, коли пріоритетом є досягнення конкретної мети у встановлені строки, іноді допускається перевищення витрат над доходами;
- співвідношення результатів і витрат на їх досягнення. Досить часто керівництво орієнтується на максимальний результат при мінімальних витратах, хоча цей підхід не завжди виправданий;
- динаміку зменшення непродуктивних витрат. Лише постійне скорочення непродуктивних витрат може свідчити про оптимізацію процесів використання ресурсів на підприємстві;
- показники ефективності управління витратами у виробничій діяльності.

Обов'язково потрібно аналізувати окремі складові витрат, щоб виявити причини позитивних або негативних змін у матеріальних витратах, оплаті праці тощо;

– комплексний показник ефективності управління витратами підприємства.

Якщо одиничні показники показують протилежні тенденції на певний момент, для ухвалення оперативних рішень варто використовувати узагальнений показник ефективності витрат.

Чим ефективніше управління витратами, тим міцніший фінансовий стан підприємства. Також важливо відзначити, що управління витратами є невід'ємною частиною фінансового менеджменту підприємства. Воно дозволяє не лише контролювати поточні фінансові показники, але й планувати довгостроковий розвиток компанії. У сучасних умовах зростаючої невизначеності на ринку, підприємства змушені шукати нові підходи до управління витратами, що включає використання сучасних технологій, таких як автоматизація бізнес-процесів та впровадження інформаційних систем для контролю фінансів.

Аналіз фінансового стану підприємства у нормальних умовах зазвичай проводиться за такими критеріями:

- структура майна;
- динаміка змін активів і джерел їх формування;
- показники ліквідності;
- показники фінансового стану;
- показники ділової активності;
- показники рентабельності.

Ці методи аналізу фінансового стану залишаються незмінними, проте трактування результатів може змінюватися. Для глибшого розуміння аналізу фінансової стійкості в умовах воєнного стану потрібно дослідити чинники, що впливають на неї. Більшість підприємств на початку війни зменшили оборотність, особливо це стосується сектору непродовольчих товарів.

Підтримання оборотності на прийнятному рівні можливе лише за умов гнучкої організації каналів збуту. При аналізі оборотності активів, оборотних коштів і запасів варто орієнтуватися на показники довоєнного періоду. Якщо

підприємство знижує обсяги продажів порівняно з довоєнними показниками, то рентабельність буде основним індикатором його ефективності.

Рентабельність є ключовим показником, який слід враховувати при створенні ефективної моделі управління витратами. Багато компаній розуміють, що зупинка діяльності може призвести до втрати ринку, який вони виборювали роками. Узагальнені показники фінансової стійкості наведено в таблиці А.1 (Додаток А).

Основною метою аналізу фінансово-економічного стану підприємства є забезпечення фінансової стійкості в умовах непередбачуваних змін. Аналітичні процедури є важливими методами для отримання аудиторських доказів. Аналіз фінансово-економічного стану включає певні прийоми (табл. 1.2).

Таблиця 1.2 – Основні методи проведення аудиту фінансового стану підприємства

Прийоми	Опис
Горизонтальний аналіз	Порівняння кожної позиції звітності з даними за попередній період
Вертикальний аналіз	Визначення структури фінансових показників та оцінка впливу різних факторів на кінцевий результат
Трендовий аналіз	Порівняння кожної позиції звітності за декілька періодів і визначення загальної тенденції динаміки показників, що дозволяє прогнозувати майбутні результати
Аналіз відносних показників	Обчислення співвідношень між окремими позиціями звітності або між показниками різних звітів для визначення взаємозв'язків
Порівняльний аналіз	Аналіз показників всередині підприємства та порівняння з його дочірніми структурами або аналогічними показниками інших компаній і галузі

Факторний аналіз	Оцінка впливу окремих факторів на результативні показники шляхом аналізу їх взаємодії та впливу на загальний результат
------------------	--

Джерело: авторська розробка на основі

На основі результатів аналізу фінансового стану формуються висновки, де викладаються недоліки в системі обліку та фінансової звітності, а також робиться прогноз фінансового стану підприємства на найближчу перспективу.

Такий підхід допомагає краще зрозуміти фінансові показники підприємства та приймати більш обґрунтовані управлінські рішення. Різні підходи до оцінки ефективності, такі як аналіз досягнення цілей, співвідношення витрат і результатів, динаміка непродуктивних витрат, а також комплексний підхід до управління витратами забезпечують керівництву можливість більш оперативно ухвалювати рішення. Особливу увагу слід приділяти аналізу окремих складових витрат, оскільки це дозволяє деталізувати фактори, що впливають на їх зміни, та вжити заходів для зниження негативних тенденцій. Важливість ефективного управління витратами стає ще більш очевидною в умовах сучасних кризових ситуацій, коли необхідність швидкої адаптації до нових викликів є вирішальним фактором для збереження позицій на ринку. Підприємства, які вміють оперативно реагувати на зміни, зберігають конкурентоспроможність і забезпечують стабільний фінансовий стан.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1

У першому розділі було детально розглянуто теоретичні основи управління витратами на підприємстві, зокрема їх сутність, класифікацію, а також ключові методи, які допомагають підприємствам ефективно контролювати та оптимізувати свої витрати. Витрати є однією з основних економічних категорій, і їх правильне управління безпосередньо впливає на загальну ефективність діяльності підприємства.

Різні підходи до визначення витрат, що пропонуються як економістами, так і в межах нормативно-правових актів, дозволяють глибше зрозуміти їхню сутність та функції. Бухгалтерський підхід фокусується на відображенні витрат через зміни активів і зобов'язань, тоді як економічний акцентує увагу на використанні ресурсів для досягнення визначених цілей. Водночас об'єднання цих підходів дає змогу підприємствам здійснювати всебічний аналіз витрат і їхнього впливу на фінансові результати.

Методи управління витратами, такі як ABC-аналіз, стандарт-костинг, директ-костинг та інші, дають підприємствам інструменти для ефективної оптимізації витрат на різних етапах виробничого процесу. Особливу увагу ми приділили калькуляції собівартості, яка є ключовим елементом для оцінки виробничих витрат. Такі методи, як "just-in-time" або функціонально-вартісний аналіз, спрямовані на зниження витрат, зберігаючи або підвищуючи якість продукції.

Окремо було висвітлено питання оптимізації витрат через впровадження сучасних технологій, що дозволяє підприємствам підвищувати свою продуктивність і конкурентоспроможність на ринку. Особливо це актуально в сучасних умовах, коли підприємства змушені швидко реагувати на змінні ринкові умови та шукати нові можливості для зниження собівартості продукції.

Таким чином, ефективне управління витратами є ключовим фактором забезпечення фінансової стійкості підприємства, що дає змогу не лише досягати короткострокових фінансових результатів, але й сприяти його довгостроковому розвитку.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ТОВ «ЛОДЖИСТІК»

2.1 Загальна характеристика підприємства

Компанія FM Logistic, заснована в 1967 році у Франції, є лідером у галузі логістики в Європі та Латинській Америці. Не знаходячись на біржі, вона успішно працює в 14 країнах, з численною командою понад 27 000 працівників. Її інноваційний метод «пулінгу» ресурсів дозволяє обслуговувати кілька компаній-замовників одночасно. У своєму портфоліо послуг компанія забезпечує насамперед транспортування товарів, складське управління, копакінг та комплектування. Спеціалізується на обслуговуванні секторів, таких як товари повсякденного попиту, роздрібна торгівля, промисловість, косметична галузь та охорона здоров'я. У Центральній Європі, відомої як FM Logistic Central Europe, компанія має значний вплив, працюючи у Польщі, Чехії, Словаччині та Угорщині. Її інфраструктура включає 17 логістичних платформ та 30 складів, які забезпечують складування для понад одного мільйона місць для піддонів. З автопарком, налічуючим понад 2500 транспортних засобів, FM Logistic CE забезпечує надійну та ефективну логістичну мережу.

Для комплексного оцінювання фінансово-економічного стану ТОВ «ФМ ЛожістікУкраїна» необхідно проаналізувати динаміку зміни основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства за останні три роки з розрахунком темпів їх абсолютного та відносного приросту.

У звіті про фінансові результати ТОВ «ФМ ЛожістікУкраїна» за період з 2019 по 2023 роки (Додаток А) відображено ключові показники фінансової діяльності компанії. Зокрема, у таблиці представлені дані щодо чистого прибутку, собівартості реалізованої продукції та чистого доходу від реалізації продукції. Ці показники є важливими для оцінки фінансової стійкості, ефективності управління та загального фінансового стану підприємства.

Таблиця 2.1–Фінансово-економічні показники діяльності ТОВ «ФМ Ложістік Україна» за період 2021-2023 років.

Показник	Роки			Відхилення	
	2021	2022	2023	Δ X	T', %
Чистий дохід від реалізації продукції	69 270,80	61 274,90	94 778,80	-7 995,90	-11,5
Валовий дохід	29 442,50	26 778,30	48 284,90	-2 664,20	-9
Собівартість реалізованих послуг	-39 828,30	-34 496,60	-46 493,90	5 331,70	-13,4
Витрати (інші операційні, інші, собівартість)	-52 243,50	-61 740,50	-76 563,20	-9 497,00	18,2
Фінансовий результат до оподаткування	4 963,30	6 648,50	12 801,40	1 685,20	34
Податок на прибуток	-861,5	-1 263,6	-2 293,90	-402,10	46,7
Чистий прибуток (збиток)	4 101,80	5 384,90	10 507,50	1 283,10	31,3

Джерело: складено автором на основі

Аналізуючи дані таблиці таблиці 2.1, можна зробити висновок, що чистий прибуток компанії протягом останніх трьох років постійно зростає. У 2022 році він збільшився на 31,3% порівняно з 2021 роком, а в 2023 році зріс на 156,2%. Абсолютне збільшення цього показника склало 6405,7 тис. грн. Такий постійний ріст чистого прибутку свідчить про залучення все більшої кількості нових клієнтів,

Собівартість зросла на 16,7% у 2023 році порівняно з 2021 роком. Це можна вважати негативною тенденцією для підприємства, проте це можна пояснити зростанням доходу ТОВ «ФМ ЛожістікУкраїна» і відповідним збільшенням витрат на його досягнення. Також, на цей показник може впливати інфляція. Собівартість зростає не так швидко, як дохід компанії, що дозволяє зробити висновок про закріплення ТОВ «ФМ ЛожістікУкраїна» на ринку як одного з провідних 3PL операторів України.

Чистий дохід компанії зріс на 36,8% у 2023 році, а валовий дохід має аналогічну тенденцію. Позитивну динаміку чистого прибутку можна спостерігати на графіку 2.1

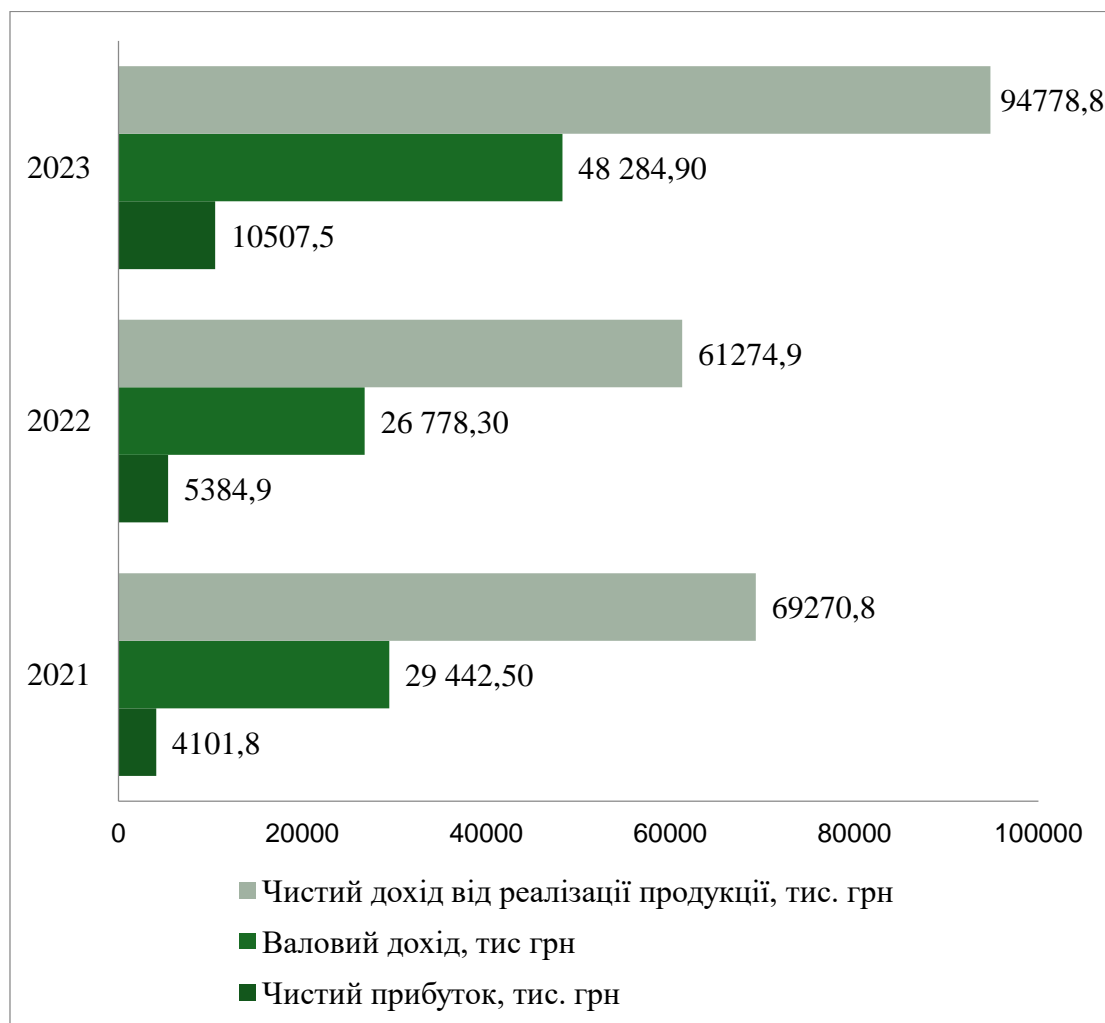

Рисунок 2.1 – Динаміка основних фінансових результатів ТОВ «ФМ Ложістик Україна» за 2021-2023 роки, тис.грн.

Джерело: складено автором на основі

За допомогою графіка можна простежити спад доходних показників у 2021 році та стрімке зростання в 2023 році. На рис.2.2. зображена динаміка зміни показників які є витратними.

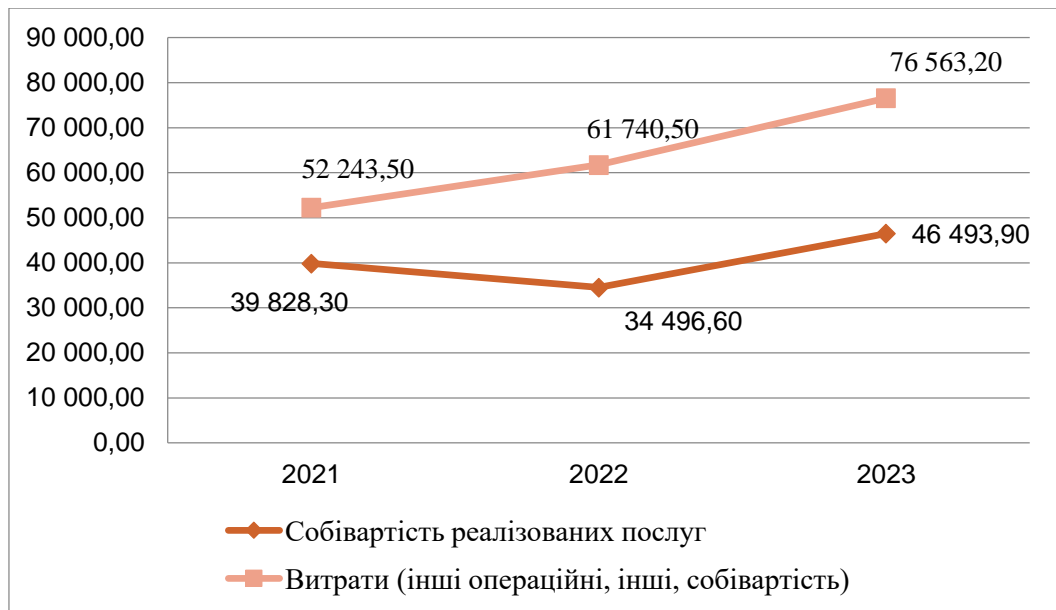

Рисунок 2.2 – Динаміка зміни собівартості продукції та витрат ТОВ «ФМ Ложістік Україна» за 2021-2023 роки, тис.грн.

Джерело: складено автором на основі

Розглянемо динаміку показників ділової активності ТОВ «ФМ Ложістік Україна» на рис.2.3:

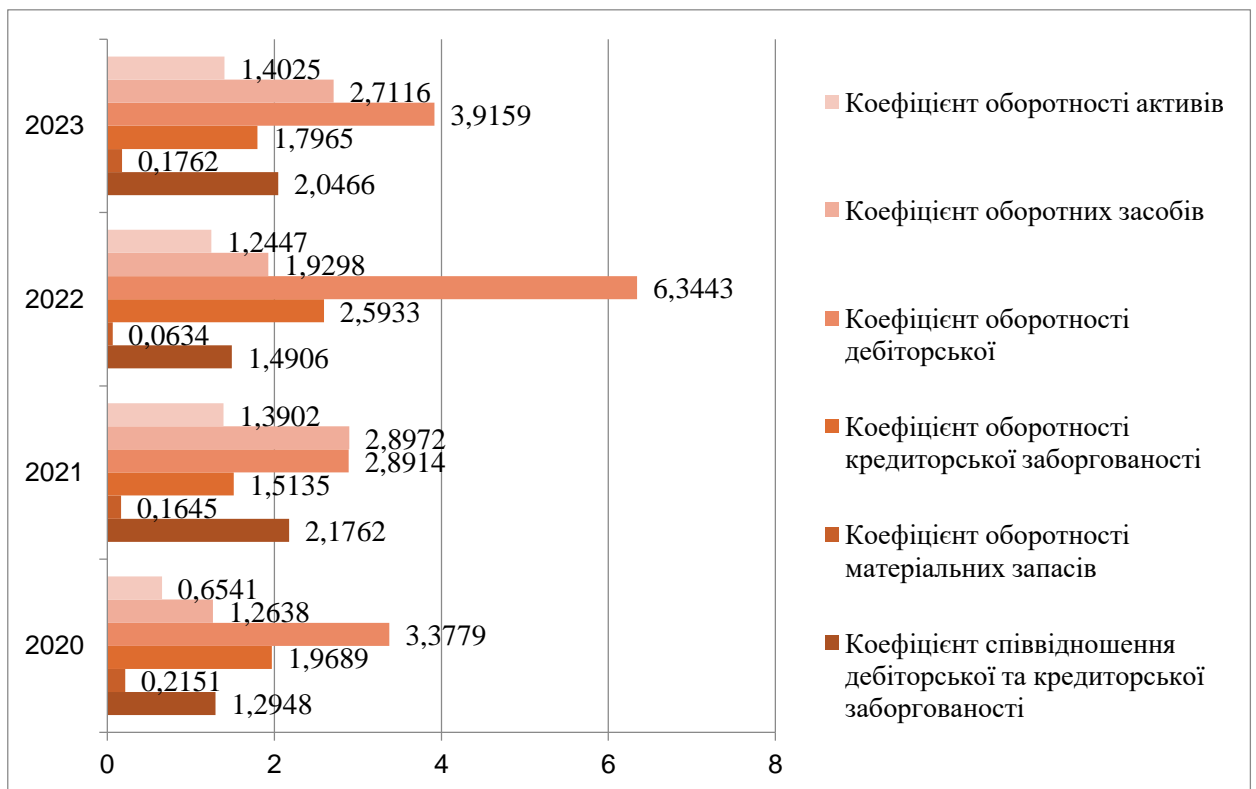

Рисунок 2.3 – Динаміка зміни собівартості продукції та витрат ТОВ «ФМ Ложістік Україна» за 2021-2023 роки

Джерело: складено автором на основі

З рисунку 2.3, бачимо, що коефіцієнт співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості поступово зростає протягом періоду з 2021 по 2023 рік, так він у 2021 році становив 2,1762, у 2022 році він становив 1,2906, а у 2023 році становив 2,0466 це може вказувати на те, що обсяг дебіторської заборгованості перевищує кредиторську заборгованість.

Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів повільно зменшується кожного року. У 2021 році він становив 0,1645, у 2022 році становив 0,0634, а у 2023 році становив 0,1762, що може бути пов'язано зі зменшенням швидкості обороту запасів або з їх недостатньою ефективністю використання.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зменшується протягом років, будучи у 2021 році 1,5135, у 2022 році він становив 2,5933, а у 2023 році він був 1,7965, що може свідчити про поліпшення фінансової стійкості компанії або про зміни в її політиці управління кредиторською заборгованістю.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості збільшується протягом років, на це нам вказують дані, адже він у 2021 році становив 2,8914, у 2022 році становив 6,3443, а у 2023 році становив 3,9159, що може бути позитивним сигналом стосовно здатності компанії збільшувати свою платоспроможність та покращувати управління відкритими позиціями.

Коефіцієнт оборотних засобів збільшується протягом років. У 2021 році він становив 2,8972, у 2022 році 1,9298, а у 2023 році був 2,7116, що може свідчити про поліпшення ефективності використання оборотних активів. Нарешті, коефіцієнт оборотності активів вказує на те, що активи компанії зростають швидше, ніж її зобов'язання, про це свідчать показники, які у 2021 році були 1,3902, у 2022 році 1,2447, а у 2023 році становили 1,4025, що свідчить про її фінансову стабільність та здатність використовувати активи для генерації прибутку.

В цілому, аналіз показує, що підприємство демонструє позитивні тенденції в управлінні активами та зобов'язаннями протягом періоду спостереження, що може бути важливим для його фінансової стійкості та здатності досягати фінансових цілей.

Розглянемо показники ліквідності наведені на рис.2.4.

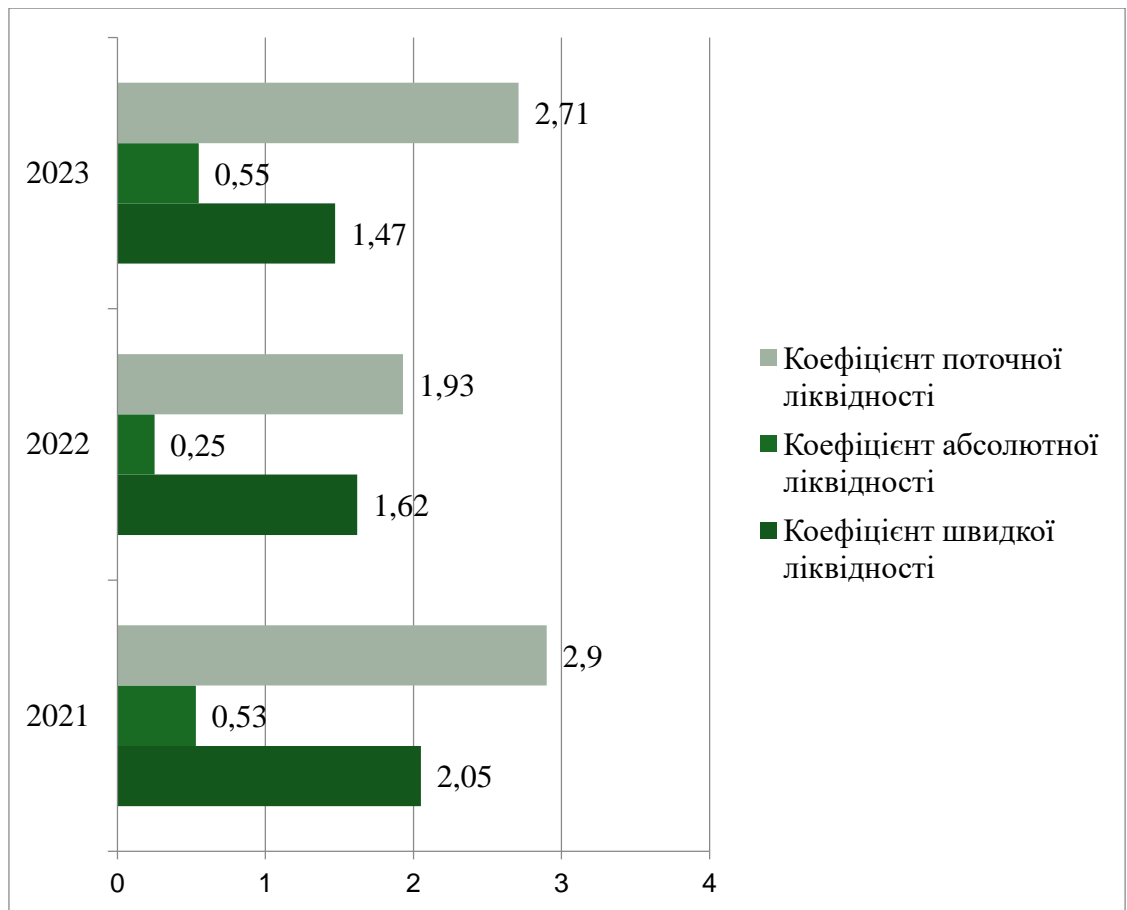

Рисунок 2.4 – Динаміка показників ліквідності ТОВ «ФМ Ложістік Україна» за 2020-2022 роки

Джерело: складено автором на основі

Аналізуючи дані рисунку 2.4, можна побачити, що у 2021 році показники ліквідності були на достатньо високому рівні: коефіцієнт поточної ліквідності склав покриття поточних зобов'язань. Коефіцієнт швидкої ліквідності також був на рівні активів для забезпечення ліквідності.

У 2022 році спостерігалось подальше зниження ліквідності, зокрема зменшення коефіцієнта поточної ліквідності до 1,93 та коефіцієнта абсолютної ліквідності до 0,25, що може свідчити про проблеми у керуванні оборотними активами або збільшення обсягів зобов'язань. Однак у 2023 році ліквідність підприємства знову покращилася, зокрема зафіксовано зростання коефіцієнтів поточної та абсолютної ліквідності до 2,71 і 0,55 відповідно. Це може бути

наслідком раціонального управління активами та зобов'язаннями, а також ефективного фінансового планування.

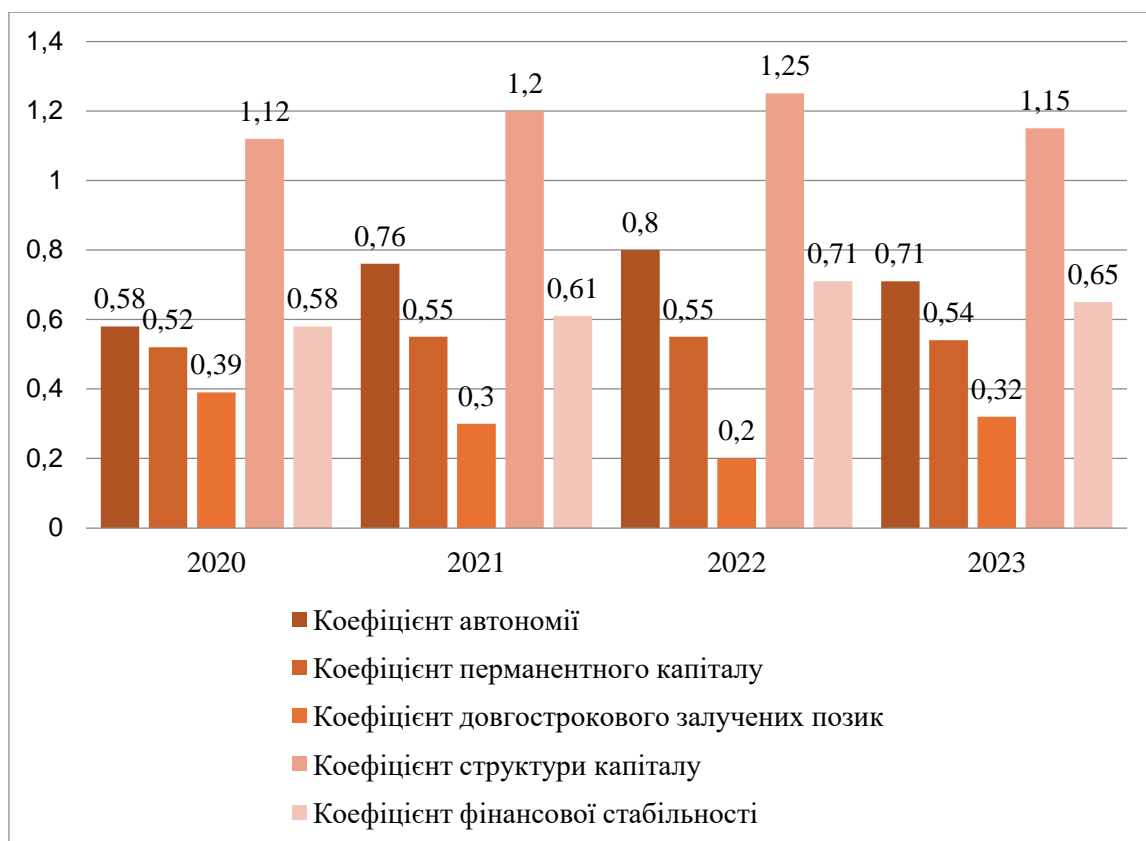

Рисунок 2.5 – Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ «ФМ Ложістік Україна» за 2020-2023 роки

Джерело: складено автором на основі

З рисунку 2.5 бачимо, що коефіцієнт автономії, що відображає співвідношення власних коштів до загального обсягу активів, зростав з 0,58 в 2021 році до 0,71 в 2023 році. Це свідчить про збільшення ролі власних ресурсів у фінансовій структурі підприємства та певний рівень фінансової стійкості.

Коефіцієнт постійного капіталу залишався стабільним протягом періоду, адже у 2020 році він був 0,52, у 2021 та 2022 році був 0,55, а у 2023 році 0,54, що свідчить про рівномірний розвиток постійних фінансових ресурсів відносно власного капіталу.

Коефіцієнт довгострокових залучених тримався на рівні 0,3 протягом 2020 та 2021 року, у 2022 році зменшився до 0,2, але потім знову зріс у 2023 році до 0,3,

вказуючи на зміни в фінансовій політиці підприємства та його залежність від довгострокових позик.

Коефіцієнт структури капіталу показав, що показники знаходились майже на одному рівні протягом чотирьох років, адже у 2020 році становив 1,12, у 2021 році 1,2, у 2022 році 1,25, певне зміщення показав в 2023 році, будучи 1,15, але загалом залишався на відносно стабільному рівні, що може свідчити про розумне управління капіталом підприємства.

Коефіцієнт фінансової стабільності, визначений як співвідношення власних ресурсів до загальної суми залучених довгострокових коштів, у 2020 році становив 0,58, у 2021 році 0,61, у 2022 році 0,71, у 2023 році 0,65, показавши певні коливання, але в цілому залишався на задовільному рівні, свідчачи про рівновагу між власним та позиковим капіталом.

Розглянемо показники платоспроможності підприємства транспортної галузі ТОВ «ФМ Ложістік Україна» за 2021-2023 роки, в табл.2.2.

Таблиця 2.2 – Динаміка показників платоспроможності ТОВ «ФМ Ложістік Україна» за 2020-2023 роки

Показник	Роки			Відхилення	
				T', %	Δ X
Власні оборотні кошти, тис. грн					
Чисті оборотні кошти (робочий капітал), тис. грн					
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами					
Коефіцієнт маневреності власних коштів					

Джерело: складено автором на основі []

Проаналізувавши показники платоспроможності за 2021-2023 рр., бачимо, що власні оборотні кошти зменшились з 33611,20 тис. грн у 2021 році до 31 083,6 тис. грн у 2023 році, зважаючи на те, що у 2022 році власні оборотні кошти були

13607,60, можемо сказати, що вони свідчить про загальний позитивний розвиток підприємства. Чисті оборотні кошти (робочий капітал) зменшилися з 12163,20 тис. грн у 2021 році до 10 935,6 тис. грн у 2023 році, що може вказувати на зниження ліквідності підприємства. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними коштами зріс з 2,7 у 2021 році до 3,16 у 2023 році, що свідчить про покращення фінансової стійкості.

Коефіцієнт маневреності власних коштів зменшився з 0,3618 у 2021 році до 0,3517 у 2023 році, що може вказувати на складнощі управління оборотними коштами та ризику для фінансової діяльності підприємства. Таким чином, аналіз показує, що підприємство зазнало як позитивних, так і негативних викликів у своєму фінансовому розвитку за цей період.

Для оцінки фінансової стійкості підприємства транспортної галузі (табл. 2.8, рис. 2.6) розраховуються коефіцієнти платоспроможності, фінансування, забезпеченості власними оборотними засобами, та маневреності власного капіталу.

Коефіцієнт платоспроможності відображає залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт фінансування показує можливість розвиватися за рахунок власних коштів. Коефіцієнт маневреності показує, яка частина власного капіталу вкладена в оборотні засоби, а яка – капіталізована.

Таблиця 2.3 – Показники фінансової стійкості ТОВ «ФМ Ложістік Україна» за 2021-2023 роки

Показник	Роки			Відхилення, 2023/2021		Відхилення, 2023/2022	
	2021	2022	2023	Δ X	T', %	Δ X	T', %
Коефіцієнт платоспроможності	0,72	0,8	0,71	0,08	11,1	- 0,01	-1,4
Коефіцієнт фінансування	0,39	0,25	0,4	- 0,14	-35,9	0,01	2,6
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	1,9	0,93	1,71	- 0,97	-51,1	- 0,19	-10

Коефіцієнт маневреності	1,13	0,47	1,09	- 0,66	-58,4	- 0,04	-3,5
-------------------------	------	------	------	-----------	-------	-----------	------

Джерело: складено автором на основі []

Отже, ступінь залежності ТОВ «ФМ Логістик Україна» від джерел фінансування ззовні можна оцінити на основі визначення значень коефіцієнту платоспроможності за останні три роки, у відношенні до значення власного капіталу на підсумок балансу. Оскільки показник перевищує нормативне значення, то можемо говорити про зведену до мінімуму залежність від зовнішніх джерел фінансування.

2.2 Аналіз структури та динаміки витрат підприємства

Розглядаючи витрати ТОВ «ФМ Логістик Україна» за період з 2020 до 2023 року, варто звернути увагу на загальну тенденцію змін у витратах, а також на основні елементи, які суттєво впливають на результат фінансової діяльності.

Для детальнішого аналізу структури витрат підприємства розглянемо основні статті витрат, відображені у Звіті про фінансові результати (Форма №2).

Основні види витрат компанії включають:

1. собівартість реалізованої продукції – включає витрати на виробництво та реалізацію продукції або послуг.

2. інші операційні витрати – пов'язані з поточною діяльністю підприємства, зокрема витрати на управлінські та збутові послуги.

3. інші витрати – періодичні витрати, які не входять до складу операційних витрат.

У таблиці 2.4 представлено динаміку та структуру витрат підприємства протягом 2020–2023 років.

Таблиця 2.4 – Динаміка основних видів витрат ТОВ «ФМ Логістик Україна» за 2020–2023 роки

Показник	2020	2021	2022	2023
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	21700,1	39828,3	34496,6	46493,9
Інші операційні витрати, тис. грн	12415,2	27243,9	17915	36794,5
Інші витрати, тис. грн	-	-	12154,3	-
Разом витрати, тис. грн	34115,3	67072,2	64565,9	83288,4

Джерело: складено автором на основі []

Витрати підприємства демонструють тенденцію до зростання за період 2020–2023 років. Це зростання може бути пов'язане з розширенням діяльності підприємства, зростанням обсягів реалізації продукції, а також зміною економічних умов. Найбільш суттєве зростання спостерігається у 2021 році, коли загальні витрати зросли на 96,6% порівняно з 2020 роком.

Основну частку витрат становить собівартість реалізованої продукції, яка в середньому складає 54,3% у структурі загальних витрат за аналізований період. Цей показник свідчить про високу залежність фінансового результату від ефективності виробничого процесу та витрат на закупівлю товарів. У 2023 році собівартість реалізованої продукції зросла на 34,8% порівняно з попереднім роком, що можна пояснити зростанням вартості сировини або підвищенням інших виробничих витрат.

Інші операційні витрати також демонструють значне зростання, особливо в 2021 році, коли цей показник зріс більше ніж удвічі порівняно з 2020 роком. Таке зростання може бути викликане збільшенням витрат на маркетинг, логістику або управлінські послуги, що є характерним для підприємств, які розширюють свою діяльність.

Інші витрати були значними у 2022 році (12154,3 тис. грн) та мали суттєвий вплив на загальний фінансовий результат. Ці витрати могли включати разові платежі, списання активів або інші фінансові витрати.

На основі відсоткового розподілу основних видів витрат в структурі загальних витрат можна визначити їх частку, що дозволяє оцінити вагомість кожного елемента.

Таблиця 2.5 – Структура основних витрат ТОВ «ФМ Логістик Україна» у відсотковому співвідношенні до загальних витрат за 2020–2023 роки

Показник	2020 (%)	2021 (%)	2022 (%)	2023 (%)
Собівартість реалізованої продукції	63,6	59,4	53,4	55,8
Інші операційні витрати	36,4	40,6	27,8	44,2
Інші витрати	-	-	18,8	-

Джерело: складено автором на основі

Із таблиці видно, що собівартість реалізованої продукції є ключовою статтею витрат, яка має найбільшу частку в структурі загальних витрат підприємства. Однак частка інших операційних витрат у 2023 році зростає до 44,2%, що свідчить про значне збільшення витрат на підтримання операційної діяльності.

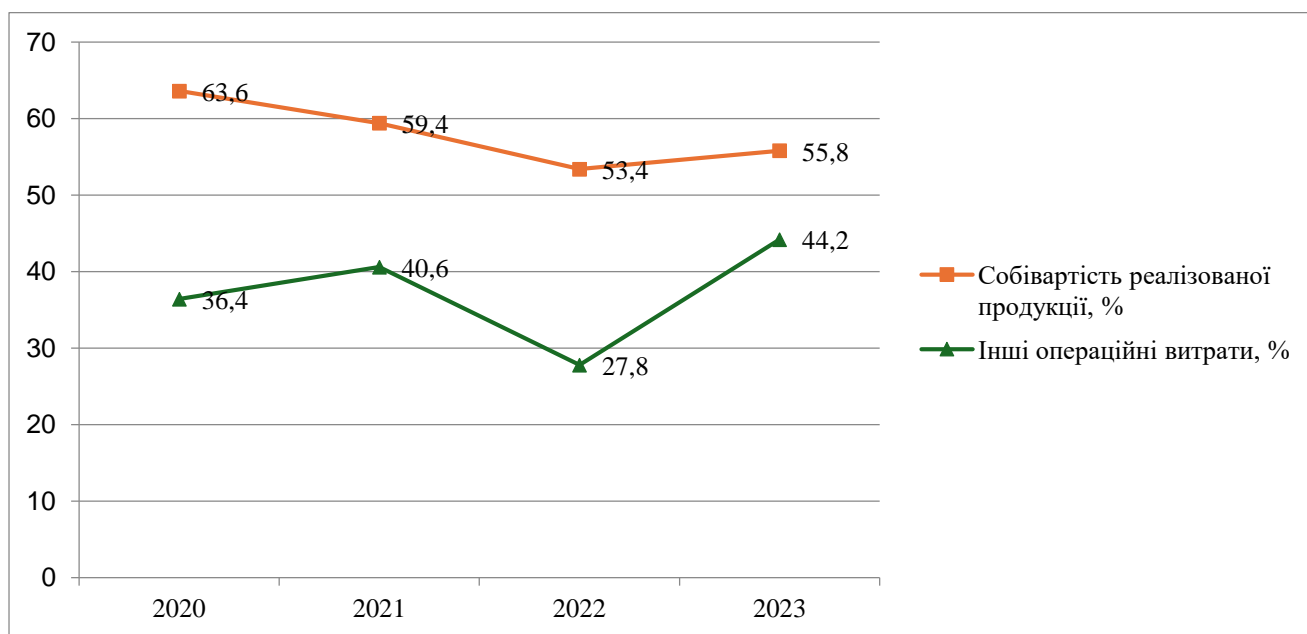

Рис. 2.6. Динаміка структури основних витрат ТОВ «ФМ Логістик Україна» у відсотковому співвідношенні до загальних витрат за 2020–2023 роки

Джерело: складено автором на основі

Аналіз структури та динаміки витрат ТОВ «ФМ Логістик Україна» свідчить про значне збільшення витрат за період 2020–2023 років. Найбільшу частку становить собівартість реалізованої продукції, однак зростання операційних витрат також впливає на загальний обсяг витрат. Для підвищення рентабельності та

оптимізації фінансового результату компанії рекомендується детальніше дослідити структуру операційних витрат та вжити заходів для підвищення ефективності використання ресурсів.

2.3 Оцінка ефективності існуючих методів управління витратами

Для оцінки ефективності застосованих методів проаналізуємо динаміку основних витратних статей підприємства в контексті їхнього впливу на фінансові результати. Використаємо для цього фінансові показники з таблиці 2.6, що охоплюють динаміку витрат, і зіставимо їх з показниками чистого доходу і фінансового результату до оподаткування.

Таблиця 2.6 – Динаміка співвідношення витрат і доходу ТОВ «ФМ Логістик Україна» за 2020–2023 рр.

Показник	2020	2021	2022	2023
Чистий дохід від реалізації, тис. грн	39829,8	69270,8	61274,9	94778,8
Разом витрати, тис. грн	34115,3	67072,2	64565,9	83288,4
Частка витрат у чистому доході, %	85,6	96,8	105,3	87,9
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	6609,8	4963,3	6648,5	12801,4

Аналіз даних у таблиці 2.6 показує, що у 2021 році підприємство зіткнулося зі значним зростанням витрат, що перевищило 96% чистого доходу, і цей показник зріс до 105,3% у 2022 році. У 2023 році спостерігається тенденція до зниження частки витрат у доходах, що свідчить про покращення ефективності управління витратами та реалізацію методів їх оптимізації. При цьому фінансовий результат до оподаткування зріс до 12801,4 тис. грн, що вказує на позитивний вплив зменшення витрат у відсотковому співвідношенні на кінцевий фінансовий результат.

Таблиця 2.7– Ефективність управління собівартістю реалізованої продукції за 2020–2023 роки

Показник	2020	2021	2022	2023
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	21700,1	39828,3	34496,6	46493,9

Чистий дохід від реалізації, тис. грн	39829,8	69270,8	61274,9	94778,8
Частка собівартості у доході, %	54,5	57,5	56,3	49,0

Джерело: складено автором на основі

Результати з таблиці 2.7 показують, що підприємство змогло зменшити частку собівартості в доходах у 2023 році до 49%, що є значним досягненням порівняно з попередніми роками. Це свідчить про ефективне управління виробничими витратами, що було досягнуто завдяки зниженню витрат на сировину або оптимізації технологічних процесів.

Рентабельність власного капіталу показує рівень ефективності використання власного капіталу. Характеризує, наявну віддачу на вкладений власний капітал. Рентабельність власного капіталу можна розрахувати відношенням чистого прибутку до середньорічної вартості власного капіталу.

Таблиця 2.8 – Показники рентабельності ТОВ «ФМ Ложістік Україна» за 2021-2023 рр.

Показник	Роки			Відхилення,		Відхилення,	
	2021	2022	2023	$\Delta X, \%$	$T', \%$	$\Delta X, \%$	$T', \%$
Чистий прибуток, тис.грн							
Рентабельності активів, %							
Рентабельності власного капіталу, %							
Рентабельності діяльності, %							
Рентабельність продажів, %							
Рентабельності продукції, %							

Джерело: складено автором на основі

Рентабельність діяльності можна знайти шляхом ділення чистого прибутку до чистої виручки, а рентабельність продукції як чистого прибутку до собівартості

продукції відповідно, рентабельність продажів як відношення валового прибутку до чистої виручки .

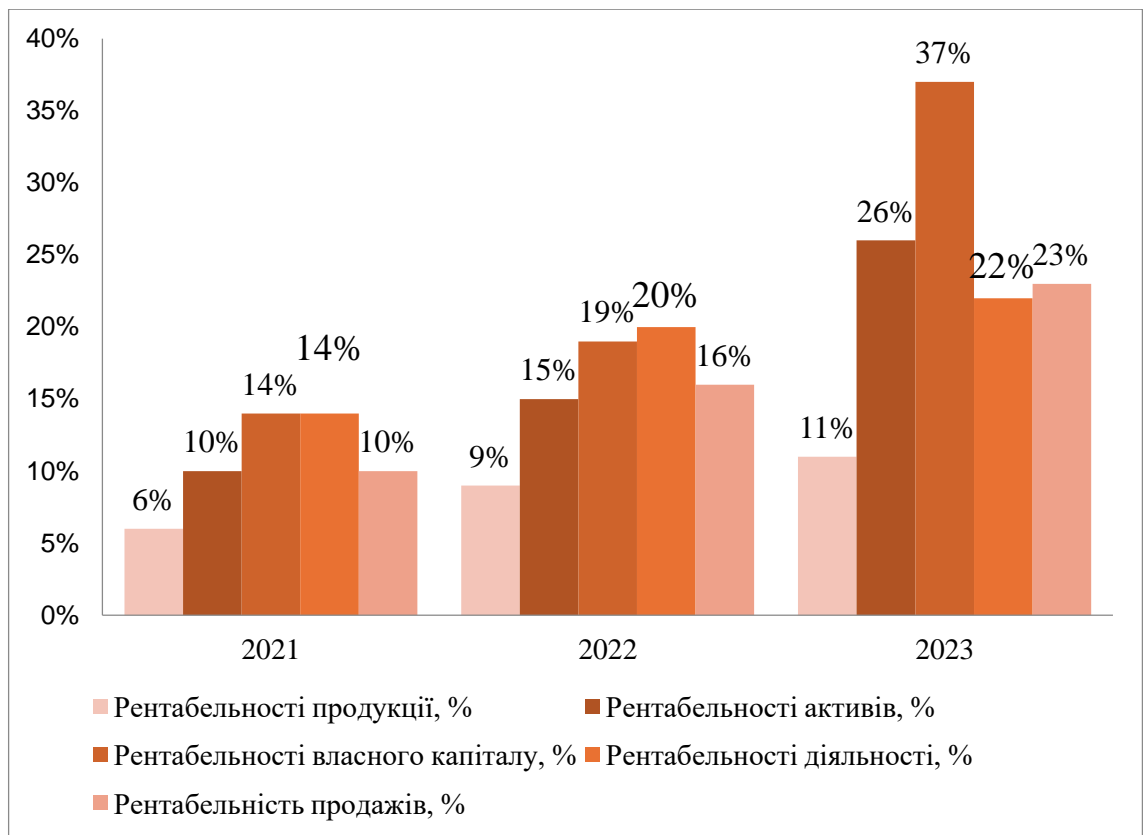

Рисунок 2.7 – Динаміка показників рентабельності ТОВ «ФМ Ложістік Україна» за 2021-2023 рр

Джерело: складено автором на основі

Динаміка показників рентабельності згідно рисунку 2.7 свідчить про те, що у 2021 р. коефіцієнт рентабельності активів ТОВ «ФМ Ложістік Україна» перевищив загальну норму $>20\%$. Рентабельність активів підприємства має зростаючу динаміку і показує ріст на 50 та 160% порівнюючи з базовим 2016 роком, рекомендоване значення рентабельності активів $>14\%$.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу вказує на ступінь прибутковості власного капіталу, тому найбільший інтерес представляє для наявних і потенційних партнерів, є одним з основних показників інвестиційної привабливості підприємства, тому що його рівень показує верхню межу дивідендних виплат ($>20\%$).

Таблиця 2.9 – Основні показники рентабельності підприємства ТОВ «ФМ Ложістик Україна» за 2021-2023 рр, %

Джерело: складено автором на основі

Показник	2021р.	2022р.	2023р.	Абсолютне відхилення, ΔX,%
Рентабельність вкладених коштів:				
Рентабельність виробничих фондів:				
Рентабельність сукупних активів				
Рентабельність власного (акціонерного) капіталу:				
Рентабельність реалізації				
Рівень загальної рентабельності основних засобів				
ROA				
Чиста рентабельність власного капіталу				

Протягом трьох років у ТОВ «ФМ Ложістик Україна» спостерігається стійкий позитивний тренд у показниках рентабельності. Зокрема, вкладені кошти та виробничі фонди показують збільшення доходності, що може вказувати на оптимізацію виробничих процесів та краще використання активів компанії.

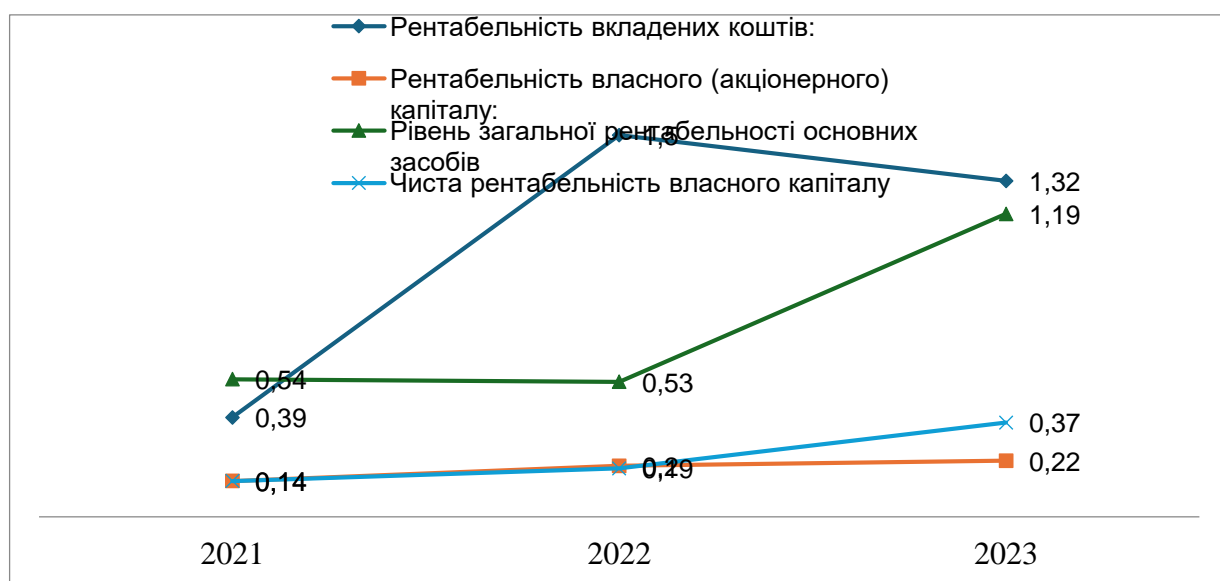

Рис.2.8 – Динаміка показників рентабельності підприємства ТОВ «ФМ Ложістик Україна» за 2021-2023 рр.

Джерело: складено автором на основі

Рентабельність сукупних активів та власного капіталу також зросла, що свідчить про ефективне управління ресурсами та фінансовими можливостями. Збільшення рентабельності продукції та реалізації підтверджує попит на продукцію компанії та її конкурентоспроможність на ринку.

Отже, ТОВ «ФМ Логістик Україна» має позитивні тенденції, що сприяють зростанню загальної рентабельності, що відображається у показниках ROE та ROA. Відмітно, що чиста рентабельність власного капіталу зросла, що свідчить про ефективне використання внутрішніх ресурсів для отримання прибутку. Такі позитивні тенденції свідчать про успішну діяльність компанії та її здатність до стійкого розвитку.

На основі проведеного аналізу можна зробити висновок, що ТОВ «ФМ Логістик Україна» здійснює низку ефективних заходів з управління витратами, що відображається на поліпшенні фінансових показників у 2023 році. Основні методи, які застосовуються для управління витратами, виявилися результативними, особливо в частині зниження собівартості реалізованої продукції, що позитивно вплинуло на кінцевий фінансовий результат. Рекомендовано й надалі вдосконалювати системи обліку та контролю за витратами, розвивати систему бюджетування для підвищення оперативності управління фінансами, а також впроваджувати сучасні методи аналізу, такі як ABC-аналіз витрат для подальшої оптимізації діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 2

Було проведено всебічний аналіз структури, динаміки та ефективності управління витратами на підприємстві ТОВ «ФМ Логістик Україна» за період 2020–2023 років. Дослідження показало, що витратна політика компанії суттєво впливає на її фінансовий результат, а контроль за витратами є одним з ключових елементів забезпечення рентабельності та конкурентоспроможності.

Аналіз структури витрат показав, що основну частку в загальних витратах займає собівартість реалізованої продукції, яка в середньому складає понад 50% усіх витрат підприємства. Це підкреслює важливість управління витратами на виробництво як основного інструмента для досягнення фінансової стабільності. Протягом 2020–2023 років спостерігалася позитивна динаміка зниження частки собівартості у чистому доході, особливо у 2023 році, коли частка собівартості знизилася до 49% від загального доходу. Цей показник свідчить про ефективне управління виробничими процесами, включаючи оптимізацію використання матеріальних ресурсів і технологічних процесів.

Проведений аналіз інших операційних витрат вказує на їхню високу змінюваність, що є результатом як внутрішніх, так і зовнішніх економічних факторів. Зростання операційних витрат у 2021 та 2023 роках було викликане потребою в збільшенні витрат на збутові, адміністративні та управлінські заходи. Водночас ефективне управління цими витратами сприяло зниженню їхньої частки у 2022 році, що допомогло стабілізувати загальний рівень витрат і сприяти покращенню фінансового результату.

Оцінка ефективності існуючих методів управління витратами показала, що впроваджені на підприємстві заходи з контролю та оптимізації витрат є ефективними, особливо у частині зниження собівартості продукції. Це дозволило компанії не тільки покращити показники рентабельності, але й зберегти фінансову стабільність в умовах зростання витрат на ресурси. Загалом, ефективне управління витратами є одним з головних факторів фінансової стійкості ТОВ «ФМ Логістик Україна». Результати аналізу підкреслюють необхідність подальшого розвитку системи обліку та контролю витрат для забезпечення сталого розвитку підприємства у майбутньому.

ДОДАТКИ

Додаток А

Таблиця А1

Форма №1 «Баланс» ТОВ «ФМ Логістик Україна» за 2020-2023 рр.

<i>Актив</i>				
I. Необоротні активи				
Незавершені капітальні інвестиції				
Основні засоби				
первісна вартість				
знос				
Довгострокові біологічні активи				
Довгострокові фінансові інвестиції				
Інші необоротні активи				
Усього за розділом I				
II. Оборотні активи				
Запаси				
У тому числі готова продукція				
Поточні біологічні активи				
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги				
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом				
У тому числі з податку на прибуток				
Інша поточна дебіторська заборгованість				
Поточні фінансові інвестиції				
Гроші та їх еквіваленти				
Витрати майбутніх періодів				
Інші оборотні активи				
Усього за розділом II				
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття				
Баланс				

Пасив				
I. Власний капітал				
Зареєстрований (пайовий) капітал				
Додатковий капітал				
Резервний капітал				
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)				
Неоплачений капітал				
Усього за розділом I				
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінанс.				
III. Поточні зобов'язання				
Короткострокові кредити банків				
Поточна кредиторська заборгованість за:				
довгостроковими зобов'язаннями				
товари, роботи, послуги				
розрахунками з бюджетом				
у тому числі з податку на прибуток				
розрахунками зі страхування				
розрахунками з оплати праці				
Доходи майбутніх періодів				
Інші поточні зобов'язання				
Усього за розділом III				
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу.				
Баланс				

**Форма №2 «Звіт про фінансові результати»
ТОВ «ФМ Ложістік Україна» за 2020-2023 рр.**

Стаття				
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг, робіт)				
Інші операційні доходи				
Інші доходи				
Разом доходи				
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)				
Інші операційні витрати				
Інші витрати				
Разом витрати				
Фінансовий результат до оподаткування				
Податок на прибуток				
Чистий прибуток (збиток)				